

Gästredaktörerna har ordet

Introduktion – den urbana normen

Maria Vallström & Lotta Svensson

Blicken som riktas mot landsbygden kommer ofta från staden. Det som då blir synligt reproduceras som giltig kunskap och representeras i medierna. Publiken är inte sällan också föreställd som urban. I det här temanumret vill vi lokalisera den norm som etablerar sanningar om landsbygden. Sanningar som sedan måste hanteras av dem som bebor Sveriges landsbygder. Vilka konsekvenser får det att betrakta landsbygden som antingen en belastning eller enbart ett rum för fritid och avkoppling? Vad händer med de erfarenheter som är vardag för dem som bor där? Vilka handlingsutrymmen görs tillgängliga och vilka stängs? Kan landsbygden få finnas för sin egen skull?

Att spåra ett begrepp

Under hösten 2020 etablerades nätverket *Hållbara landsbygder*, med stöd av SLU, som i sin tur fått ett regeringsuppdrag gällande landsbygdsforskning. De som står bakom nätverket är Södertörns högskola, Umeå universitet och FoU Hälsingland, Hälsinglands Utbildningsförbund. Medverkande är forskare från olika lärosäten och praktiker från olika verksamheter inom både ideell sektor, civilsamhälle och offentlig sektor. Ett av nätverkets teman var urban norm.

Begreppet urban norm har en stadigt ökad användning i diskussioner om landsbygdens villkor, men det är ett hittills tämligen outforskat fält inom akademien. Det finns en hel del studier om marginalisering och periferialisering, men inte så mycket som fokuserar den norm som skapar dessa processer. Målsättningen för detta nummer av *Kulturella Perspektiv* är därför att introducera ett framväxande forskningsfält och ge några empiriska exempel på hur en urban norm kan ta sig uttryck i olika kontexter.

Urban norm som ett uttryck för maktförhållanden

Den gemensamma utgångspunkten för temanumret är studier av maktförhållanden mellan stad och land, en relation som är irreversibel, eftersom landsbygden tvingas förhålla sig till staden på ett sätt som inte har någon motsvarighet i hur staden förhåller sig till landsbygden. Med etnologen Oscar Pripps begrepp kan en säga att boende på landsbygden har staden som sin

”tredje närvarande” och är ”omsluten” av stereotypa beskrivningar i en underordnad position (Pripp 1999).

Urban norm är närbesläktat med begreppsparret centrum/periferi, på så sätt att centrum penetrerar periferin på en rad olika sätt, som några finländska forskare uttryckt det (Häyrynen, Turunen & Nyman 2012: 8). I ett särskilt temanummer av tidskriften *Ymer* finns en grundlig genomgång av den urbana normens utpekade motsats, periferin (Periferi som process, 2020). Där används ett relationellt periferibegrepp och landsbygden beskrivs som en del av en maktrelation. De använder statsvetaren Malin Rönnbloms (2014) begrepp ”urbant tolkningsföreträde”, vilket vi ser som likvärdigt med urban norm, men flera av författarna använder också begreppet urban norm. De påpekar att det dubbla benämmandet, att både se till periferialiseringprocesser och urbana utgångspunkter, är en nödvändighet för att få syn på det urbana tolkningsföreträdet (Stenbacka & Heldt Cassels 2020: 13).

I föreliggande nummer antar vi utmaningen att undersöka den territoriella maktrelation som finns mellan land och stad, men i vårt fall vänder vi i första hand blicken mot själva normen (jfr Andersson 1996). I likhet med författarna till nämnda temanummer utgår vi från ett relationellt och processuellt begrepp, periferialisering eller periferisering, i våra analyser av hur landsbygden underordnas det urbana, genom ett implicit tilldelande av värde eller symboliskt kapital. Det som beskrivs som utveckling framställs ofta som synonymt med det urbana. Begrepp som flexibilitet, tillväxt, hållbarhet, utveckling förknippas med urbanitet och

Bild 1. Karlaplan, Stockholm, november 2021. Få pratar om den bristande sopsorteringen på Östermalm som ett urbant problem. Foto: Maria Vallström.

storstäder – och landsbygder beskrivs i termer av brist eller problem (Wollin-Elhouar 2014; Helldén 2020). Den urbana normen utgår från värderingar som laddats positivt i vårt samhälle, till exempel värden som fri, ungdomlig, flexibel, utvecklingsbenägen och framåtblickande. ”Det urbana” handlar alltså inte så mycket om städer i sig utan mer om värderingar, som skiljer de ”som fattat” och är ”smartare” från dem som inte anses ha gjort det och som därför påförs de urbana värdenas motsatser (Svensson 2017; se även Eriksson 2010).

Ett framväxande forskningsfält

I detta nummer är vi följaktligen inte i första hand intresserade av hur landsbygden i Sverige marginaliseras, utan av den norm som genererar denna marginalisering, den urbana normen. Den riskerar annars att bli osynlig i sin självklarhet, eller som Malin Rönnblom uttryckt det, staden betraktas som allmän, det är landsbygden som får utgöra det särskilda (Rönnblom 2014).

Den dikotoma uppdelningen i de ganska oprecisa kategorierna stad och landsbygd, där allt som inte är storstad får kallas landsbygd, tar sig inte bara uttryck i samhället utan också i kunskapsproduktionen, eftersom den urbana normen bestämmer vad vi uppfattar som intressant och relevant, och därmed vart vi riktar blicken.

I artikeln ”Att följa den urbana normen: En analys av begreppets förekomst i media” i detta nummer skriver Angelika Sjöstedt om representationer av begreppet urban norm i nyhetsmedier och hur det växt fram sedan 2014 som ett allt oftare använt begrepp i samhällsdebatten. Begreppet har kanske sin starkaste växtkraft i sociala och politiska gräsrotsrörelser och i sociala medier, men också i föreningar och sammanslutningar, i konstnärliga uttryck och i debattartiklar och poddar. Viktoria Segerberg, Moa Fischer Andersson och Billie Brundell, studenter på Kulturanalysprogrammet med inriktning hållbar utveckling, Södertörns högskola, har analyserat några av dessa forum och hur de utmanar föreställningar om hållbar utveckling i reflektionstexten ”Rurala normkritiska rörelser som utmanar synen på hållbarhet”. I detta nummer. Urbanisering och tillbakadragande av staten, nedmontering av välfärd och samhällsservice har skapat ett behov av att benämna de maktordningar som skapas genom ökande klyftor mellan städer och landsbygder (Hansen 1998; Periferi som process 2020; Arora Jonsson 2009).

Urban norm som begrepp har som sagt inte funnits i den akademiska litteraturen i mer än ett tiotal år, men några forskare har diskuterat fenomenet under en längre tid. Några av de första vetenskapliga publikationerna handlade om ungdomar och deras identitet i en rural kontext. Ett exempel är sociologen Lotta Svensson, som i sin avhandling från 2006, *Vinna och försvinna*, diskuterar norm, normalitet och storstadsnorm. Hon följer upp detta i boken *Lämna eller stanna? Valmöjligheter och stöd för unga i ”resten av Sverige”* (2017), och i rapporten ”Att

växa upp i storstadsskugga” (2012). Även Helen Kåks (2007) och Peter Möller (2011, 2016) diskuterar ungdomars upplevelser av att leva och bo i storstadens skugga. I ”Klassamhällets tystade röster och perifera platser” (2021) utvecklar Svensson dessa tankegångar ytterligare och skriver om landsbygden ur ett klassperspektiv, tillsammans med etnologen Mikael Vallström. Andra texter behandlar makt och könsmaktordning där det centrala varit genus och landsbygd. Där har både kulturgeograferna Gunnel Forsberg (2001) och Susanne Stenbacka (2011), samt nämnda Malin Rönnblom (2014) diskuterat frågan. Anna Sofia Lundgren och Angelika Sjöstedt (2020) lyfter sambandet mellan genus och landsbygd i en diskursanalys, där de visar hur den ”tillåtna” positionen landsbygd först och främst skapas inom en norm om nyliberal tillväxt. De poängterar också att den periferialisierade positionen landsbygd kan osynliggöra andra maktrelationer, som är grundade i genusrelationer (Lundgren & Sjöstedt 2020). I anslutning till detta kan vi även nämna Evelina Liliequists (2020) arbete med att vidga vad landsbygden får betyda i sociala medier samt Angelika Sjöstedts arbeten om queera landsbygder och utlokalisering av statliga myndigheter (Sjöstedt Landén 2012; 2019). I en artikel av Kim Silow Kallenberg med flera (2017) undersöks Facebookgruppen *Glesbygdsgirls*, där femininitet och identitet konstrueras i ett sammanhang där invånare med erfarenhet av geografisk gleshet hittat ett samtalsrum med över 17 000 deltagare (Silow Kallenberg m.fl. 2017).

Ett annat fält inom landsbygdsforskning med ett kritiskt maktperspektiv har utgjorts av analyser av sätt att skildra Norrland. Där har framförallt Madeleine Eriksson skrivit om maktrelationen som en fråga om intern kolonialism, och tillämpat begrepp som andrafiering när det gäller stadens relation till landsbygden (Eriksson 2010). Andra forskare som varit inne på koloniala strukturer har varit idéhistorikern Sverker Sörlin (1988) och etnologen Mikael Vallström (2001). De båda sistnämnda har framförallt anlagt ett historiskt perspektiv på bilden av Norrland, medan den förra fokuserat på populärkulturella föreställningar och intern kolonisation.

Urban norm och föreställningen om det tomma rummet

Grunden för all kolonisation är föreställningar om *terra nullius*, det tomma rummet, skriver Daniel Andersson och Coppélie Cocq (2016: 47). Ett exempel på det är det nedsättande uttrycket ”skräpytor” som användes om landsbygden i en debatt 2017, vilket väckte stor ilska (Olsson 2017). Tomheten kan också stå för något positivt för stadsbon. I båda fallen rör det sig om underordnande strukturer med koloniala rötter, vare sig landsbygden framstår som skrämmande eller tilltalande (jfr. Torgovnick 1990).

Den urbana förväntningen på landsbygdens ödslighet har också djupa historiska rötter. Så skriver till

exempel Klas Sandell i boken *Friluftshistoria* om hur delar av STF:s klientel förfasade sig över demokratiseringen av fritidslandskapet och vi tar oss friheten att citera STF:s årsskrift från 1903, efter Sandell:

Å andra sidan finnes en liten kohort entusiastiska, aristokratiskt lagda, ekonomiskt väl situerade turister, som säga: Ni förstör ödemarksstämningen här, där jag lefde ensam och glad i mitt tält och skaffade mig mat med min bössa och mitt metspö, bygger ni en hydda och drar dit kreti och pleti (Sandell 2008).

Samma tongångar kan idag anas i spåren av en pågående gentrifiering av landsbygden, där kampen om landsbygdens särart blir en strid mellan urbana aktörer. Detta skriver Madeleine Bonow om i artikeln ”Urbant tolkningsföreträde och bilden av landsbygden som den andra”. Där behandlar hon strider om rätten till landsbygdens enskildhet som uppstår mellan inpendlande stadsbor som har sina hästar på landsbygden, gårdsägare som är före detta stadsbor och de som bor på landsbygden sedan en längre tid. Allemansrätten tolkas högst olika och de inpendlande ryttarna kan inte se sitt eget privilegium, utan hävdar att de har ”rätt att rida var de vill”. Därmed bryter de mot de mer eller mindre tysta överenskommelser som vuxit fram ur en längre tids gemensamt förvaltande av platsen. Det lugn som efterfrågas i stadsnära landsbygd – av före detta stadsbor – leder till konflikter.

Urban norm i teori och i praktik

I en forskningskontext behöver vi problematisera huruvida begreppet urban norm riskerar att implicit stereotypisera både stad och land, och får oss att hålla fast vid dikotomier där nyanser av både städer och landsbygder går förlorade. För att bryta upp detta dikotoma betraktelsesätt och för att betona stereotypernas kontingenta karaktär är det fruktbart att å ena sidan söka släktskap eller solidaritet mellan olika sorters periferier, till exempel mellan förort och landsort, eller närmare bestämt industriort, i fråga om stigmatisering av platser (Vallström 2015). I den här volymen prövar Sara Forsberg ett sådant släktskap i artikeln ”Utsikter till social och geografisk mobilitet: Likheter och skillnader bland ungdomar i Kalix och Botkyrka”. Å andra sidan måste en förenkling kunna få äga rum om vi bestämmer oss för att ha ett maktperspektiv på plats, vilket inte blir lika tydligt om vi enbart fokuserar på nyanser. Makt kan då inte gå ”both ways” utan är relaterad till den territoriella maktrelation som beskrivits ovan; staden som överordnad landsbygden. En intersektionell ansats kan dock vara värd att pröva för att se till flera dimensioner av maktordningar och hur de förhåller sig till varandra, utan att hamna i ”whataboutism”. Det är ett perspektiv som särskilt väl lämpar sig för att analysera

maktalstrande skillnadsskapanden i olika kontexter, och hur dessa påverkar varandra. Det vanliga är då att utgå från dikotomier gällande kön, klass och etnicitet men också maktordningar gällande ålder, sexualitet – och plats (Vallström 2010; Fiebranz 2010).

På ett konkret empiriskt plan visar sig den urbana normen som socioekonomiska skillnader relaterade till plats, gällande exempelvis bostadspriser, löner eller möjligheter till utbildning. Det kan också handla om definitioner och utslutningar, som att socioekonomiskt svaga områden i glesbygden inte kan ingå i definitionen av utsatta områden (BRÅ 2017), eller att översiktsplaner inte behöver utfärdas för landsbygden (Boverket 2020). För att fånga det perspektiv som vi söker är det dock nödvändigt att gå in på mer detaljerade beskrivningar av stämningar, tystnader, skratt och visat ointresse när det gäller landsbygdsfrågor. Det kan handla om sådana finkalibriga upplevelser som att uppleva sig inte vara tilltalad, utan förbisedd eller talad åt. I reflektionstexten ”Urban norm som affektiv atmosfär” av Jens Lindberg diskuteras hur urbana normer inte bara får konkreta konsekvenser för hur e-hälsolösningar konstrueras och för vilka som erbjuds sådana, utan också för hur affektiva uttryck kan ge en analytisk ingång till hur äldre på landsbygden förhåller sig till sin lokala framtid och hur de ser på sina rättigheter vad gäller tillgång till hälso- och sjukvård. Vem som talar till vem om landsbygden är av högsta betydelse, samt vem som har tillträde till landsbygden, med vilken rätt och under vilka tider. Den kunskap som produceras blir styrande för vilka faktiska satsningar som uppfattas som relevanta av beslutsfattare i praktiken. I ungdomsforskning har tidigare teorier ofta baserats på problem uppfattade i storstäder, liksom att samhällsplanering och hållbar utveckling ofta har utgått från planering av stadsbebyggelse. Då politiska rörelser har beskrivits har tolkningen utgått från skeenden i storstäder. I temanumret ”Engagemang, motstånd och omsorg på den mindre orten”, (*Tidskrift för genusvetenskap*) utmanar författarna den tysta förutsättningen att aktivism bara finns i städer; de vill ”utmana det urbana tolkningsföreträdet för social mobilisering” (Giritli Nygren & Sandberg 2020: 4; se även Forsberg, A. 2010; Lundgren 2020).

Att bli definierad utifrån andras utgångspunkter

Begrepp och teorier utvecklas oftast utifrån en urban kontext och erfarenheter i stora städer. Den teoretiseringen presenteras sedan som universell och används för att tolka erfarenheter gjorda på platser med helt andra förutsättningar. Därmed osynliggörs eller förnekas delar av verkligheten som inte ryms i teorin. Sociologerna Anna Britt Coe och Maja Adolfsson har i vår projektgrupp beskrivit hur ungdomsforskning ofta har en urban utgångspunkt på så sätt att urban empiri beskrivs som platslös, medan den periferiserade förorten är placerad i rummet. De betraktar

vetenskapssamhället som ett empiriskt fält där vi kan spåra en urban norm i själva kunskapsproduktionen, ett tema som också lyfts i nämnda temanummer av *Ymer* (Bränström Öhman 2020). Det finns också exempel på hur den urbana normen kolonialiserar landsbygden genom en metrocentrisk utgångspunkt. I en jämförande studie av Carlos Rojas och Sandra Nordström Kinnaman (2011), används den relativt stora staden Östersund som exempel på landsbygd, i en ambition som påminner om Sara Forsbergs – att söka allianser mellan ungdomar på stigmatiserade platser, förort och landsbygd (Rojas & Nordström Kinnaman 2011: 7). Ambitionen att söka platsmässig solidaritet sympatiserar vi med, men det blir mycket missvisande att betrakta det regionala centrat Östersund som landsbygd.

Metropoliseringsen av Sverige, som historikern Lars Nilsson (2017) kallat utvecklingen, har fått som effekt att allt utanför storstäderna definieras som landsbygd. I själva verket finns det snarare djupa sprickor mellan regionala centra och mindre orter, mellan byar, och kanske framförallt mellan den landsbygd som är baserad på industrier och den som är baserad primärt på jordbruk (Vallström 2014). Ett vikande befolkningsunderlag ger inte automatiskt landsbygd. Det är inte bara glesheten det kommer an på, eller avståndet, även om dessa inverkar på vad som kan kallas landsbygd.

På ett liknande sätt som gällande andra sociala kategoriseringar som kön eller etnisk tillhörighet, så skapas och skapas den urbana normen som en dominerande verklighetsuppfattning som får stora konsekvenser för människors livsvillkor, identifikation och framtidsutsikter. Vi vill hävda att denna utgångspunkt är territoriellt situerad och vilar på erfarenheter som inte får utrymme i dagens offentliga samtal, men kanske är ännu mer undanskymd i akademien. Det här temanumret är ett försök att råda bot på detta.

Författarpresentation

Maria Vallström, docent i etnologi, arbetar som forskare och utvärderare på FoU Hälsingland, Hälsinglands utbildningsförbund samt på Södertörns högskola. Hennes forskning rör landsbygd, hållbarhet och lokal mobilisering. Lotta Svensson är sociolog och forskare vid FoU Hälsingland, Hälsinglands Utbildningsförbund. Hennes forskning fokuserar framförallt på ungas livsvillkor i landsbygderna och spänningsfältet centrum-periferi.

Referenser

- Andersson, Dan & Cocq, Coppélie (2016). Från kolonisation till gruvexploatering: Nyttoperspektiv på naturen i Sápmi förr och nu. *Kulturella perspektiv – Svensk etnologisk tidskrift* nr 1, 42–49.
- Andersson (numera Vallström), Maria (1996). Osynlige mannen. Om kön, makt och modernitet. *Nordnytt* 65, 89–107.

- Arora-Jonsson, Seema (2009). Discordant Connections: Discourses on Gender and Grassroots Activism in Two Forest Communities in India and Sweden. *Signs* 25(1), 213–240.
- Boverket (2020). Landsbygd. <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/oversiktsplan/oversiktsplanen/op-modell/mark--och-vattenanvandning/landsbygd/> (Hämtad 22 december 2021).
- BRÅ (2017). *Utvecklingen i socialt utsatta områden i urban miljö. Analys utifrån Nationella trygghetsundersökningen. Rapport 2017:7*. Stockholm: BRÅ.
- Bränström Öhman, Annelie (2020). Byavägen under asfalten. *Tidskrift för genusvetenskap* 41(4), 115–123.
- Eriksson, Madeleine (2010). “People in Stockholm are smarter than countryside folks”. Reproducing urban and rural imaginaries in film and life. *Journal of Rural Studies* 26(2), 95–104.
- Fiebranz, Rosemarie (2010). Lagårdar och lönearbete. Modernisering och skillnadsskapande i norrländsk skogsbygd vid 1900-talets mitt. *Scandia* 76(1), 100–128.
- Forsberg, Anette (2010). *Kamp för bygden. En etnologisk studie av lokalt utvecklingsarbete* (diss). Umeå: Umeå universitet.
- Forsberg, Gunnel (2001). Rural and gender studies: A conceptual comparison. *Norsk geografisk tidskrift* 55(3), 152–160.
- Giritli Nygren, Katarina & Sandberg, Linda (2020). Om engagemang, motstånd och omsorg på den mindre orten. *Tidskrift för genusvetenskap*, temanummer, 41(4), 3–7.
- Hansen, Kjell (1998) *Välfärdens motsträviga utkant. Lokal praktik och statlig styrning i efterkrigstidens nordsvenska inland*. Lund: Historiska media.
- Hellén, Jessica (2020). *Landsbygdens roll i hållbar samhällsplanering. En kvalitativ studie om rurala och urbana hållbarhetsproblem och -lösningar i en svensk planeringskontext*. (examensarbete master inom samhällsbyggnad). Stockholm: KTH.
- Häyrynen, Simo & Nyman, Jopi (2012). Introduction: Changing single-industry communities as examples of identity formation. I: Häyrynen, Simo, Turunen, Risto & Nyman, Jopi (red) *Locality, memory, reconstruction. The cultural challenges and possibilities of former single-industry communities*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars.
- Kåks, Helena (2007). *Mellan erfarenheter och förväntan. Betydelser av att bli vuxen i ungdomars livsberättelser*. Linköpings universitet.
- Liliequist, Evelina (2020). *Digitala förbindelser. Rum, riktning och queera orienteringar*. Umeå: Institutionen för kultur och medievetenskaper (diss).
- Lundgren, Anna Sofia (red) (2020). *Makt, moral, motstånd. Engagemang för norrländska landsbygder*. Umeå: Umeå universitet.
- Lundgren, Anna Sofia & Sjöstedt, Angelika (2020). Frivilligengagemang och motståndspraktiker. Landsbygder, genus och protester i Norrlands inland. *Tidskrift för genusvetenskap* 41(4), 38–59.
- Möller, Peter (red) (2011). *Vem bygger landet. Om unga vuxna i den regionala utvecklingen*. Hedemora: Gidlunds förlag.
- Möller, Peter (2016). *Young adults in rural tourism areas*. Örebro: Örebro universitet.
- Nilsson, Lars (2017). Från urbanisering till metropolisering i det postindustriella samhället. Ikaros: Om människan och

- vetenskapen. Bloggpost, 6 november. Tillgänglig: www.tidskriftenikaros.fi/artikel/390/.
- Olsson, Patrik (2017). Klart vi lantisar blir förbannade. Debattartikel, Expressen Tillgänglig: <https://www.expressen.se/debatt/klart-vi-lantisar-blir-forbannade/> (Hämtad 18 oktober 2021).
- Periferi som process (2020). Temanummer, *Ymer*, årgång 140. SSAG (Svenska sällskapet för antropologi och geografi).
- Pripp, Oscar (1999). Reflektion och etik. Kaijser, Lars & Magnus Öhlander (red) *Etnologiskt fältarbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Rojas, Carlos & Kinnaman Nordström, Sanna (2011). *Enade mot mediebildern. Ett exempel på hur landsbygd och miljöprogram kan skapa utvecklingskraft*. Stockholm: MIKLO.
- Rönblom, Malin (2014). *Ett urbant tolkningsföretade? En studie av hur landsbygd skapas i nationell policy*. Umeå: Jordbruksverket.
- Sandell, Klas (2008). Landskapets tillgänglighet. I: Sandell, Klas & Sörilin, Sverker (red.) *Friluftshistoria. Från "här-dande friluftsliv" till ekoturism och miljöpedagogik: teman i det svenska friluftslivets historia*. Stockholm: Carlsson.
- Silow Kallenberg, Ingriddotter, Jenny, Vallström, Maria & Wollin Elhouar, Elisabeth (2017). Nätrum och nättid: en netnografisk metoddiskussion med utgångspunkt i en studie av rural feminitet i ett Facebookforum. I: *Budkavlen* 96, 24–37.
- Sjöstedt Landén, Angelika (2012). *Moved by relocation. Professional identification in the decentralization of public sector jobs in Sweden* (diss). Umeå: Umeå universitet.
- Sjöstedt Landén, Angelika (2019). "Längtan efter något som man anar men inte riktigt vet vad det är ens". Att läsa obygd queer. *Lambda Nordica* 1(24), 67–87.
- Stenbacka, Susanne (2011). Othering the rural: About the construction of rural masculinities and the unspoken urban hegemonic ideal in Swedish media. *Journal of Rural Studies* 27(3), 235–244.
- Stenbacka, Susanne & Heldt Cassel, Susanna 2020. Introduktion – periferier och periferialisering. Periferi som process (2020), *Ymer*, årgång 140, SSAG (Svenska sällskapet för antropologi och geografi), 7–24.
- Svensson, Lotta (2006) *Vinna och försvinna? Drivkrafter bakom ungdomars utflyttning från mindre orter*. Linköping: Linköpings universitet.
- Svensson, Lotta (2012). *Att växa upp i storstadsskugga – i Vimmerby, Hultsfred och Eksjö*. Söderhamn: Rapport FoU Söderhamn.
- Svensson, Lotta (2017). *Lämna eller stanna? Valmöjligheter och stöd för unga i "resten av Sverige"*. Lund: Nordic Academic Press.
- Svensson, Lotta & Vallström, Mikael (2021). Klassamhällets tystade röster och perifera platser. I: Suhonen, Daniel, Therborn, Göran & Weithz, Jesper (red) *Klass i Sverige. Ojämligheten, makten och politiken i det 21st århundradet*. Lund: Arkiv förlag.
- Sörilin, Sverker (1988). *Framtidslandet. Debatten om Norrland och naturresurserna under det industriella genombrottet*. Stockholm: Carlssons.
- Torgovnick, Mariana (1990). *Gone primitive. Savage intellects, modern lives*. Chicago: The university of Chicago Press.
- Vallström, Maria (2010). Att göra skillnad. Om migration, arbete och kön i skogsarbetarbyar 1950–1975. *Scandia* bd 76(1), 73–99.
- Vallström, Maria (2014). Berättelser om plats, platsen som berättelse. I: Vallström, Mikael (red) *När verkligheten inte stämmer med kartan*. Lund: Nordic Academic Press.
- Vallström, Maria (2015). *Mörkade platser. Stigmatisering och ryktesspridning i urbana utvecklingsområden*. Söderhamn: FoU Söderhamn.
- Vallström, Mikael (2001) *Det autentiska Andra. Om etnografi, etik och existens* (diss). Uppsala: Uppsala universitet.
- Wollin Elhouar, E. (2014). *Tillhör vi Sveriges framtid? En etnologisk studie av vardag och hållbarhet i norrländsk glesbygd*. Stockholm: Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusvetenskap, Stockholms universitet (diss).

Citera den här artikeln: Maria Vallström & Lotta Svensson. 2021. Introduktion – den urbana normen. *Kulturella Perspektiv* 2021, vol. 30. Tema: Urban norm, s. 1–5.

Mottagen: 2 november 2021 **Accepterad:** 23 november 2021 **Publicerad:** 3 februari 2022

Copyright: © 2021 Författaren/författarna. Detta är en Open Access-artikel som distribueras enligt Creative Commons, licens CC-BY 4.0, som tillåter obegränsad användning, distribution och reproduktion i samtliga medieformat, förutsatt att ursprunglig(a) författare och källa uppges. Se <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Kulturella Perspektiv – Svensk etnologisk tidskrift, ISSN 1102-7908, är en expertgranskad Open Access-tidskrift som publiceras av Föreningen Kulturella Perspektiv.

OPEN ACCESS